

INFORMATOR

o XXIV Olimpiadzie
Wiedzy Ekonomicznej

rok szkolny 2010/2011

Człowiek w świecie pieniądz

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Redakcja
Artur Pollok i Grzegorz Wałęga

Projekt okładki i strony tytułowej
Miroslaw Krzyszkowski

Korekta
Anna Krzesz

© Copyright by Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2010

ISBN 978-83-88700-51-4

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
ul. Nowy Świat 49
00-042 Warszawa

Skład, łamanie, druk i oprawa
TECHNET Sp. z o.o.
ul. Biskupińska 3A
30-732 Kraków

Wydanie I
Nakład 3.180+20 egz.

SPIS TREŚCI

List do dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych	1
Informacje o XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej	3
Kalendarium XXIV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	6
Nagrody	7
Mecenasi Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	9
Zgłoszenie udziału w XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej	10
Informacje o organizatorach – dane teleadresowe	11
Skład Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (kadencja 2007–2012)	15
Regulamin Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	18
Program Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej „Teoria i praktyka gospodarowania”	26
Literatura i źródła wiedzy zalecane w przygotowaniach do XXIV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	30
Wskazówki metodyczne dla nauczycieli sprawujących opiekę nad uczestnikami Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	32
Pytania z trzech ostatnich edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	35
Podsumowanie XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	46

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Komitety Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

Dyrektorzy
szkół ponadgimnazjalnych

Szanowni Państwo,

Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej serdecznie zaprasza do wzięcia udziału w XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej. W roku szkolnym 2010/2011 hasłem przewodnim Olimpiady jest „Człowiek w świecie pieniądza”. Patronat honorowy nad XXIV Olimpiadą objął prezes Narodowego Banku Polskiego prof. dr hab. Marek Belka.

Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, organizowana przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne jako zadanie zlecone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, należy do największych i najważniejszych przedsięwzięć z zakresu edukacji ekonomicznej skierowanych do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z całego kraju i ich nauczycieli. Znajduje to swój wyraz w liczbie uczestników i szkół przystępujących do zawodów każdej edycji Olimpiady.

Olimpiada przyczynia się nie tylko do rozpowszechniania wiedzy o współczesnej gospodarce, ale również wyłaniania najbardziej utalentowanej młodzieży do szkół wyższych i stara się wspierać dalszy jej rozwój. Ponad dwudziestoletnie doświadczenie pozwala nam stwierdzić, że cele te są realizowane z powodzeniem. Laureaci i finaliści Olimpiady są już uznanymi naukowcami, menedżerami oraz urzędnikami wysokiego szczebla administracji rządowej.

Dla laureatów Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz nauczycieli sprawujących nad nimi opiekę, a także dla najlepszych szkół przewidziane są rokrocznie nagrody pieniężne i rzeczowe. Jednocześnie pragniemy podkreślić, że udział uczniów w finałach olimpiad przedmiotowych zarejestrowanych w Ministerstwie Edukacji Narodowej umacnia pozycję szkoły w rankingach szkół średnich.

Miło nam poinformować, że Polskie Towarzystwo Ekonomiczne zwyciężyło w ogłoszonym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej otwartym konkursie ofert na realizację i przeprowadzenie Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w latach 2010–2013, uzyskując najwyższą ocenę oferty spośród wszystkich olimpiad zawodowych. Z uwagi na długą procedurę konkursową w bieżącym roku szkolnym wyjątkowo nastąpiło opóźnienie w ogłoszeniu XXIV edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, co w konsekwencji wymagało zmiany terminarza zawodów poszczególnych stopni Olimpiady. Przepraszając za wszelkie niedogodności z tym związane, spowodowane niezależnymi od nas przyczynami, liczymy na Państwa życzliwość i zrozumienie tegorocznych problemów.

Komitet Główny zwraca się z prośbą o pomoc w przeprowadzeniu XXIV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, a zwłaszcza o:

- rozpowszechnienie przez nauczycieli wśród uczniów informacji o Olimpiadzie (w tym celu prosimy wykorzystać treść niniejszego informatora oraz załączony plakat popularyzujący Olimpiadę);
- zorganizowanie Komisji Szkolnej Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz wypełnienie elektronicznego formularza zgłoszenia udziału szkoły w zawodach bieżącej edycji Olimpiady;
- stworzenie uczniom biorącym udział w Olimpiadzie możliwości wysłuchania wykładów związanych z jej tematyką oraz przestudiowania odpowiedniej literatury i materiałów;
- nadzorowanie prac przygotowawczych i przebiegu Olimpiady w szkole we współdziałaniu z Komitetem Okręgowym.

Pragniemy podkreślić, że pomyślna realizacja tak wielkiego przedsięwzięcia, jakim jest Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, nie byłaby możliwa bez pracy dyrektorów szkół oraz nauczycieli, którzy z zaangażowaniem przygotowują młodzież do Olimpiady i są głównymi organizatorami zawodów szkolnych. Jak zawsze, liczymy na Państwa niezawodną pomoc i współpracę. Za ten ogromny wkład pracy Komitet Główny już dziś składa wyrazy serdecznego podziękowania i uznania.

Informacje o XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej wraz z kalendarium oraz dane teleadresowe Komitetów Okręgowych wraz z ich właściwością miejscową znajdują się w niniejszym informatorze.

Wersja elektroniczna informatora, a także aktualne informacje o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej są zamieszczone na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, znajdującej się pod adresem www.pte.pl/owe, do odwiedzania której serdecznie zapraszamy.

W wypadku jakichkolwiek pytań odnośnie organizacji i przebiegu Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej prosimy o kontakt z właściwym miejscowo Komitetem Okręgowym.

Wszystkim uczestnikom Olimpiady życzymy wielu sukcesów w jej XXIV edycji.

prof. dr hab. Stanisław Owsiak
przewodniczący Komitetu Głównego
Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

INFORMACJE O XXIV OLIMPIADZIE WIEDZY EKONOMICZNEJ

W roku szkolnym 2010/2011 zostanie przeprowadzona XXIV Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej. Myśl przewodnią bieżącej edycji to „Człowiek w świecie pieniądza”.

Znaczenie pieniądza dla człowieka jest niezaprzeczalne. Pieniądz jest fundamentalnym elementem gospodarki rynkowej, bez którego nie byłby możliwy ogół stosunków ekonomicznych.

Pojawienie się pieniądza i wykorzystanie go jako środka wymiany dało podwaliny pod budowę nowoczesnej gospodarki, umożliwiając przejście od gospodarki naturalnej do gospodarki towarowo-pieniężnej. Pieniądz stał się przy tym uniwersalnym miernikiem wartości, dzięki któremu można w łatwy sposób porównywać ze sobą różne kategorie ekonomiczne.

Pieniądz odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu gospodarstw domowych. Jest nie tylko środkiem płatniczym, przy pomocy którego dokonywane są płatności z tytułu pracy i innych czynników wytwórczych będących w dyspozycji poszczególnych osób. Jest on także instrumentem gromadzenia majątku (tezauryzacji). Jednak różne jego formy charakteryzują się innym poziomem odporności na utratę wartości. W tym kontekście za kluczowe należy uznać wybory dokonywane przez gospodarstwa domowe odnośnie sposobu inwestycji posiadanych zasobów pieniężnych. Można to zaobserwować szczególnie w czasie występowania zjawisk kryzysowych w gospodarce i spadku zaufania do instytucji finansowych. Również procesy zaciągania kredytów i pożyczek, tak powszechne w ostatnich latach, nie byłyby możliwe bez istnienia pieniądza. Decyzje gospodarstw domowych w odniesieniu do pieniądza – co oczywiste – mają kluczowe znaczenie dla kształtowania się ich jakości życia i poziomu dobrobytu.

Oprócz wymiany i alokacji dóbr w gospodarce, pieniądz określa także możliwości zaspokojenia potrzeb i wielkość konsumpcji gospodarstw domowych. Ponadto, na co zwracają uwagę także socjologowie i antropologowie, obecnie stanowi on jedną z determinant zachowań ludzkich i stylu życia. Można uznać go nawet za trwały element kultury, który przyczynił się m.in. do powstania zjawiska określanego mianem konsumpcjonizmu.

Należy mieć świadomość, że pieniądz warunkuje sprawne funkcjonowanie podmiotów gospodarczych. Motywacyjna funkcja pieniądza wykorzystywana jest do pobudzania wydajności pracy i efektywności gospodarowania w ogóle. Ponadto sprawna cyrkulacja pieniądza pozwala prowadzić w niezakłócony sposób proces produkcji i regulować zobowiązania, a jednocześnie zabezpieczać przedsiębiorców przed utratą płynności finansowej. Rozwój sektora instytucji finansowych, jaki dokonał się w ostatnich dziesięcioleciach, potwierdza niezaprzeczalnie znaczenie pieniądza we współczesnej gospodarce.

Zjawiska pieniężne w gospodarce są przedmiotem zainteresowania także makroekonomii. Siła nabywcza pieniądza i poziom cen (inflacji) ma z kolei wpływ na wzrost gospodarczy i alokację dóbr i usług w gospodarce. Zagadnienia związane z polityką pieniężną doczekały się odrębnego nurtu w ekonomii określanego monetaryzmem. Wpływ pieniądza na gospodarkę dotyczy poziomu aktywności ekonomicznej, popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego. Z tego też powodu polityka pieniężna jest przedmiotem troski banków centralnych i rządów. Przebieg procesów pieniężnych w gospodarce ma wpływ na kondycję finansów publicznych, a także warunkuje możliwość realizacji różnych elementów polityki gospodarczej. Ponadto postępująca globalizacja i liberalizacja przepływów dóbr i usług, kapitału i pracy nie pozwala pominąć pieniądza jako środka rozliczeń międzynarodowych.

Podkreśleniem szczególnego znaczenia pieniądza dla współczesnej gospodarki jest wyodrębnienie z ekonomii nauki o finansach, która koncentruje się wokół procesów związanych z gromadzeniem, rozporządzaniem i wydawaniem pieniądza oraz jego surogatów.

Postęp techniczny i stopniowa wirtualizacja pieniądza umożliwiają współczesnej gospodarce osiągnięcie wyższych ścieżek rozwoju, a także stawiają podmioty rynkowe przed nowymi wyzwaniami. Historia pokazuje, że pieniądź ewoluuje wraz z rozwojem cywilizacji – przyjmuje coraz bardziej złożone formy, przy jednoczesnym oddzielaniu jego wartości od dóbr materialnych. Z tych powodów współcześnie ma on w głównej mierze wymiar symboliczny.

Pytania o charakterze ogólnym w części pisemnej Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej będą koncentrować się wokół problematyki związanej z hasłem jej XXIV edycji zgodnie z zarysem problematyki przedstawionym powyżej. Pytania testowe oraz zadania będą natomiast odzwierciedlać całą problematykę zawartą w programie Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej.

Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej ma charakter trzystopniowych zawodów, przy czym zawody I i II stopnia (szkolne i okręgowe) zostaną przeprowadzone w formie pisemnej, natomiast zawody III stopnia (centralne) zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej.

Zawody I stopnia (szkolne) odbędą się w szkołach na terenie całego kraju **15 grudnia 2010 r.** Zawody II stopnia (okręgowe) będą miały miejsce **28 lutego 2011 r.** w 17 komitetach okręgowych powołanych przy Oddziałach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w największych miastach Polski. Zawody III stopnia (centralne) odbędą się **16 i 17 kwietnia 2011 r.** w Centrum Edukacji Statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego w Jachrance koło Warszawy.

Struktura pytań oraz punktacji odpowiedzi w zawodach poszczególnych stopni XXIV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej				
Zawody		Pytanie	Liczba punktów	
I stopnia (szkolne)		a) pytanie o charakterze ogólnym (przekrojowym), wybierane spośród dwóch, nawiązujące do myśli przewodniej OWE	25	
		b) zadanie z podstaw ekonomii	15	
		c) 30 pytań testowych jednokrotnego wyboru (po 2 pkt każde)	60	
		Razem	100	
II stopnia (okręgowe)		a) pytanie o charakterze ogólnym (przekrojowym) nawiązujące do myśli przewodniej OWE	25	
		b) zadanie z analizy finansowej	15	
		c) 30 pytań testowych jednokrotnego wyboru (po 2 pkt każde)	60	
		Razem	100	
III stopnia (centralne)	część pisemna	a) pytanie o charakterze ogólnym (przekrojowym) nawiązujące do myśli przewodniej OWE	25	
		b) zadanie analityczne sprawdzające umiejętność interpretacji zjawisk i tendencji obserwowanych w gospodarce	15	
		c) 30 pytań testowych wielokrotnego wyboru (maksymalnie po 2 pkt każde, punktowane według zasady: 0–1–2 pkt)	60	
		Razem	100	
	część ustna*	Uczestnicy zawodów zakwalifikowani do części ustnej:		
		a) odpowiadają na jedno dwuczłonowe pytanie (teoretyczno-praktyczne)	20	
		b) prezentują wskazany przez jury jeden z pięciu wcześniej zadanych tematów (tematy te zostają podane uczestnikom zawodów centralnych przed ich rozpoczęciem)	15	
		Razem	35	
	Razem część pisemna i ustna			135

* Do części ustnej przystępują tylko ci uczestnicy zawodów III stopnia (centralnych), którzy z części pisemnej uzyskali minimum kwalifikacyjne ustalone przez jury. Każdy uczestnik podczas części ustnej odpowiada na pytania zawarte w wylosowanym przez siebie zestawie pytań. Ocena odpowiedzi z części ustnej jest ustalana jako średnia arytmetyczna liczby punktów przyznanych przez poszczególnych członków jury.

KALENDARIUM XXIV OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

do 15 listopada 2010 r.	zgłoszenie udziału szkoły w zawodach Olimpiady wraz z podaniem liczby uczestników zawodów I stopnia (szkolnych) i składu Komisji Szkolnej
15 grudnia 2010 r.	zawody I stopnia (szkolne) – rozpoczęcie o godz. 9⁰⁰
22 grudnia 2010 r.	przekazanie przez szkoły do Komitetu Okręgowego prac z zawodów I stopnia (szkolnych) wraz z protokołami
do 20 stycznia 2011 r.	ogłoszenie przez Komitety Okręgowe listy osób zakwalifikowanych do zawodów II stopnia (okręgowych) wraz z wynikami
28 lutego 2011 r.	zawody II stopnia (okręgowe) – rozpoczęcie o godz. 11⁰⁰
25 marca 2011 r.	ogłoszenie przez Komitet Główny listy osób zakwalifikowanych do zawodów III stopnia (centralnych) wraz z wynikami
do 31 marca 2011 r.	przekazanie uczestnikom Olimpiady przez Komitet Główny pisemnych zawiadomień o zakwalifikowaniu do zawodów III stopnia (centralnych) wraz z informacjami dotyczącymi ich przebiegu
16 i 17 kwietnia 2011 r.	zawody III stopnia (centralne)
17 kwietnia 2011 r.	ogłoszenie listy laureatów Olimpiady
do 15 czerwca 2011 r.	uroczyste spotkanie z laureatami Olimpiady, dyrektorami szkół, nauczycielami oraz mecenasami – wręczenie dyplomów, zaświadczeń i nagród

NAGRODY

Laureaci Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej są przyjmowani na kilkadziesiąt wyższych uczelni z pominięciem postępowania rekrutacyjnego. Część uczelni stosuje również preferencje dla finalistów Olimpiady. Szczegółowe uprawnienia laureatów i finalistów ubiegających się o przyjęcie na studia wyższe wynikają z uchwał senatów poszczególnych uczelni. Wykaz uczelni stosujących preferencje w postępowaniu rekrutacyjnym dla laureatów i finalistów Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej znajduje na stronie internetowej www.pte.pl/owe, zakładka „Nagrody i sponsorzy”.

Na podstawie § 112 ust. 1 rozporządzenia ministra edukacji narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 83, poz. 562 z późn. zm.) oraz komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, laureaci i finaliści Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej są zwolnieni z etapu pisemnego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik ekonomista. Zwolnienie z egzaminu zawodowego jest równoznaczne z uzyskaniem najwyższego wyniku.

Dodatkowo laureaci Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej otrzymują corocznie atrakcyjne nagrody ufundowane przez mecenasów Olimpiady. Wśród nagród znajdują się m.in.:

- nagrody pieniężne,
- stypendia naukowe,
- wyjazdy zagraniczne,
- staże i praktyki,
- nagrody rzeczowe.

System nagród ma sprzyjać dalszemu rozwojowi młodych talentów, do czego Komitet Główny i Rada Sponsorów przywiązują wielką wagę. Wykaz nagród dla laureatów XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz relacja z uroczystego zakończenia Olimpiady w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zostały opublikowane w „Biuletynie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego” nr 5 (49) z czerwca 2010 r. Warto wspomnieć, że łączna wartość nagród przekazanych w XXIII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej przekroczyła 260 tys. zł.

Ponadto w ramach zawodów III stopnia (centralnych) przeprowadzany jest dodatkowy konkurs o nagrodę specjalną przyznawaną przez Kapitułę pod przewodnictwem prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Nagroda ta przyznawana jest głównie za prezentację zdolności praktycznego wykorzystania wiedzy ekonomicznej. Tematyka tego konkursu określana jest corocznie przez sponsora nagrody specjalnej.

W ostatnich edycjach Olimpiady sponsorem nagrody specjalnej była Polska Izba Ubezpieczeń (www.piu.org.pl), a tematyka konkursu dotyczyła rynku ubezpieczeń gospodarczych. Od XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej przeprowadzany

jest także konkurs o nagrodę specjalną Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami (www.izfa.pl). Nagroda ta przyznawana jest za napisanie najlepszego – ciekawego i nie-szablonowego – eseju na temat rynku funduszy inwestycyjnych.

Również nauczyciele przygotowujący laureatów do zawodów oraz najlepsze szkoły otrzymują nagrody pieniężne i rzeczowe. W ten sposób doceniane jest ich zaangażowanie i wkład pracy w opiekę naukową nad uczestnikami Olimpiady. Szczególnym wyróżnieniem jest nagroda „Za zasługi dla rozwoju olimpiad szkolnych” przyznawana nauczycielom, którzy byli opiekunami naukowymi laureatów w co najmniej trzech edycjach Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej.

MECENASI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

- Premier Rzeczypospolitej Polskiej
- Minister Gospodarki
- Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- Narodowy Bank Polski
- Komisja Nadzoru Finansowego
- Agencja Rozwoju Przemysłu SA
- Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
- Bank BPH SA
- Biuro Informacji Kredytowej SA
- C.H. Beck sp. z o.o.
- Centrum Edukacji Statystycznej GUS
- Difin SA
- Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga
- Fundacja Banku Rozwoju Eksportu
- Fundacja Edukacji Rynku Kapitałowego
- Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami
- Mennica Polska SA
- PKO Bank Polski SA
- Polska Izba Ubezpieczeń
- Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne SA
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
- Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL
- Telekomunikacja Polska SA
- Wydawnictwo Naukowe PWN SA

ZGŁOSZENIE UDZIAŁU W XXIV OLIMPIADZIE WIEDZY EKONOMICZNEJ

Zgłoszenia udziału szkoły w XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej przyjmowane są w nieprzekraczalnym terminie **do 15 listopada 2010 r.** za pomocą elektronicznego formularza, który znajduje się pod adresem internetowym:

www.pte.pl/zgloszenia_owe

Po wypełnieniu formularza na podany przy zgłoszeniu adres e-mail zostanie wysłany link internetowy, po aktywacji którego zgłoszenie zostanie zarejestrowane. Cały proces rejestracji jest prosty i zajmuje kilka minut.

Niezbędnym warunkiem przyjęcia zgłoszenia udziału szkoły w XXIV Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej jest również przesłanie priorytetowym listem poleconym (lub faksem) na adres właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego Olimpiady podpisanej i opieczetowanej karty zgłoszenia wydrukowanej podczas rejestracji internetowej.

Pełny opis procedury wraz z instrukcją znajduje się na wskazanej powyżej stronie internetowej. W wypadku problemów technicznych lub pytań prosimy o kontakt z Biurem Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (tel. 22 551-54-18 lub e-mail: owe@pte.pl).

INFORMACJE O ORGANIZATORACH – DANE TELEADRESOWE

Komitety Główny OWE

ul. Nowy Świat 49, 00-042 Warszawa
tel.: 22 551-54-18
fax: 22 551-54-44
e-mail: owe@pte.pl
przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Owsiak
sekretarz naukowy: mgr Grzegorz Wałęga
tel.: 605-88-28-78; e-mail: walega@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Białymstoku

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku
ul. Choroszczańska 31, 15-732 Białystok
właściwość miejscowa: województwo podlaskie
przewodniczący: prof. dr hab. Ryszard Horodeński
sekretarz: dr Jolanta Sienkiewicz
tel./fax: 85 652-09-25
e-mail: bialystok.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Bydgoszczy

ul. Długa 34, 85-034 Bydgoszcz
właściwość miejscowa: województwo kujawsko-pomorskie
przewodniczący: prof. dr hab. Jerzy Kozłowski
sekretarz: Elżbieta Paner
tel.: 52 322-65-52, fax: 52 322-67-81
e-mail: bydgoszcz.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Częstochowie

ul. Kilińskiego 32/34, 42-200 Częstochowa
właściwość miejscowa: część województwa śląskiego – powiaty: grodzki
Częstochowa, częstochowski, kłobucki, lubliniecki, myszkowski, zawierciański
przewodniczący: mgr Eugeniusz Głód
sekretarz: Krystyna Borkowska
tel.: 34 324-97-33, 34 324-26-30
e-mail: czestochowa.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Gdańsku

ul. Długi Targ 46/47, 80-830 Gdańsk
właściwość miejscowa: województwo pomorskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Krystyna Wojewódzka-Król
sekretarz: mgr Elżbieta Kutnik
tel.: 58 301-99-71, 58 301-52-46, tel./fax: 58 301-54-61
e-mail: gdansk.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Katowicach

ul. Misjonarzy Oblatów 27, 40-129 Katowice
właściwość miejscowa: województwo śląskie oprócz powiatów: grodzkiego
Częstochowa, częstochowskiego, kłobuckiego, lublinieckiego, myszkowskiego,
zawierciańskiego
przewodnicząca: prof. dr hab. Gabriela Łukasik
sekretarz: dr Joanna Czech-Rogosz
tel.: 32 259-88-78, 32 259-62-79, tel./fax: 32 258-54-82
e-mail: katowice.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Kielcach

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Kochanowskiego w Kielcach,
Wydział Zarządzania i Administracji
ul. Świętokrzyska 21, 25-406 Kielce
właściwość miejscowa: województwo świętokrzyskie
przewodniczący: prof. dr hab. Andrzej Szplit
sekretarz: mgr Leszek Papaj
tel.: 41 349-65-28
e-mail: kielce.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Krakowie

ul. Lubelska 21, 30-003 Kraków
właściwość miejscowa: województwo małopolskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Aleksandra Lityńska
sekretarz: mgr Marta Pytel
tel.: 12 634-32-59, tel./fax: 12 634-03-81
e-mail: krakow.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Lublinie

ul. Przyjacielska 4, 20-704 Lublin
właściwość miejscowa: województwo lubelskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek
sekretarz: mgr Marzena Strug
tel./fax: 81 532-84-14
e-mail: lublin.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Łodzi

ul. Wólczajska 51, 90-608 Łódź
właściwość miejscowa: województwo łódzkie
przewodnicząca: dr Zofia Sepkowska
sekretarz: Grażyna Zerfass
tel.: 42 632-21-15, tel./fax: 42 632-44-20, 42 632-28-17
e-mail: lodz.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Olsztynie

ul. 1 Maja 13, 10-117 Olsztyn
właściwość miejscowa: województwo warmińsko-mazurskie
przewodniczący: dr Krystyna Romaniuk
sekretarz: dr inż. Izabela Chmielewska
tel.: 89 527-58-25, tel./fax: 89 527-24-49
e-mail: olsztyn.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Opolu

ul. Piastowska 17, 45-082 Opole
właściwość miejscowa: województwo opolskie
przewodniczący: prof. dr hab. Zbigniew Mikołajewicz
sekretarz: mgr Elżbieta Ładwik
tel.: 77 453-63-74, tel./fax: 77 453-60-09
e-mail: opole.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Poznaniu

ul. Klasztorna 24/25, 61-777 Poznań
właściwość miejscowa: województwo wielkopolskie
przewodniczący: prof. dr hab. Kazimierz Dobrzański
sekretarz: mgr Wanda Statkiewicz
tel.: 61 852-86-91, tel./fax: 61 851-90-58
e-mail: poznan.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Rzeszowie

ul. Hetmańska 15, 35-045 Rzeszów
właściwość miejscowa: województwo podkarpackie
przewodnicząca: dr Krystyna Sieniawska
sekretarz: Danuta Szukała
tel.: 17 853-36-49, tel./fax: 17 853-38-15
e-mail: rzeszow.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Szczecinie

pl. J. Kilińskiego 3, 71-414 Szczecin
właściwość miejscowa: województwo zachodnio-pomorskie
przewodniczący: prof. dr hab. Adam Szewczuk
sekretarz: dr Jadwiga Jefimowicz
tel.: 91 455-34-55, tel./fax: 91 455-34-71
e-mail: szczecin.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Warszawie

ul. Nowy Świat 49, 00-042 Warszawa
właściwość miejscowa: województwo mazowieckie
przewodniczący: dr Jacek Tomaszewski
sekretarz: Jolanta Sawukajtys
tel.: 22 551-54-01, fax: 22 551-54-44
e-mail: warszawa.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE we Wrocławiu

ul. Łaciarska 28, 50-146 Wrocław
właściwość miejscowa: województwo dolnośląskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Elżbieta Kundera
sekretarz: mgr Urszula Kosowska
tel./fax: 71 343-63-18
e-mail: wroclaw.owe@pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Zielonej Górze

ul. Żeromskiego 3, 65-066 Zielona Góra
właściwość miejscowa: województwo lubuskie
przewodniczący: dr inż. Paweł Kuźdowicz
sekretarz: inż. Beata Rydzio
tel./fax: 68 327-04-19, 68 320-25-89
e-mail: zielonagora.owe@pte.pl

SKŁAD KOMITETU GŁÓWNEGO OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ (KADENCJA 2007–2012)

- **prof. dr hab. Stanisław Owsiak**
kierownik Katedry Finansów na Wydziale Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, doktor honoris causa Uniwersytetu Szczecińskiego, członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, członek Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, członek Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów w Warszawie, członek Rady Polityki Pieniężnej (w kadencji 2004–2010), członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie – **przewodniczący Komitetu Głównego**
- **prof. dr hab. Waldemar Grzywacz**
profesor w Katedrze Ekonomii Porównawczej na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, doktor honoris causa Uniwersytetu Szczecińskiego, członek Prezydium Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie, honorowy prezes Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Szczecinie – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**
- **dr inż. Andrzej Muszyński**
biegły sądowy Sądu Okręgowego w Warszawie – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**
- **dr Artur Pollok**
adiunkt w Katedrze Mikroekonomii na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, prezes Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Krakowie, zwycięzca IV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**
- **mgr Grzegorz Wałęga**
asystent w Katedrze Mikroekonomii na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Krakowie, laureat XI i XII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej – **sekretarz naukowy Komitetu Głównego**
- **prof. dr hab. Barbara Błaszczyk**
profesor w Instytucie Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, profesor w Zakładzie Ekonomii na Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania Wyższej Szkoły Biznesu – National-Louis University w Nowym Sączu, wiceprzewodnicząca Rady Fundacji Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych w Warszawie

- **prof. dr hab. Małgorzata Burchard-Dziubińska**
profesor w Katedrze Ekonomii Rozwoju Instytutu Ekonomii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego, prezes Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Łodzi, członek Zarządu Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych – Oddział Polski

- **dr inż. Wiesław Danielak**
adiunkt w Zakładzie Zarządzania Strategicznego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze, laureat III Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

- **prof. dr hab. Piotr Dominiak**
dziekan Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej, profesor w Katedrze Nauk Ekonomicznych na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej

- **prof. dr hab. inż. Małgorzata Gableta**
kierownik Katedry Pracy i Stosunków Przemysłowych na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, członek Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk

- **dr Krzysztof Glibowski**
adiunkt w Instytucie Nauk Prawno-Administracyjnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, laureat III Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

- **prof. dr hab. Wacław Jarmolowicz**
kierownik Katedry Makroekonomii i Badań nad Gospodarką Narodową na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, członek Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu, członek Rady Programowej czasopisma „Ekonomista”, wiceprzewodniczący Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Poznaniu, członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

- **dr Jadwiga Jefimowicz**
sekretarz Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Szczecinie

- **prof. dr hab. Jerzy Kitowski**
kierownik Zakładu Finansów na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego, profesor w Zakładzie Nauk o Zarządzaniu na Wydziale Zarządzania i Marketingu Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Przemysłu, członek Naczelnej Rady Zatrudnienia przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej, przewodniczący Komisji Geografii Komunikacji Polskiego Towarzystwa Geograficznego

- **prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski**
kierownik Katedry Makroekonomii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego, członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, członek Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej Polskiej Akademii Nauk, członek Rady Naukowej Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie

- **prof. dr hab. Gabriela Łukasik**
profesor w Katedrze Finansów na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, przewodnicząca Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Katowicach

- **dr Stanisław Macioł**
dyrektor Ośrodka Rozwoju Studiów Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

- **dr Andrzej Pawlik**
wicedyrektor Instytutu Ekonomii i Administracji na Wydziale Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

- **prof. dr hab. Bogna Pilarczyk**
kierownik Katedry Strategii Marketingowych na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, członek Prezydium Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie, prezes Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu

- **dr Tadeusz Smuga**
kierownik Zakładu Konkurencyjności Przedsiębiorstw w Instytucie Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur w Warszawie, sekretarz redakcji czasopisma „Gospodarka Narodowa”, członek Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Ekonomista”

- **dr Jacek Tomaszewski**
adiunkt w Katedrze Rynków Kapitałowych Kolegium Gospodarki Światowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, przewodniczący Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Warszawie, zwycięzca I Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

REGULAMIN OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

§ 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Podstawą prawną dla organizacji i przeprowadzenia Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (OWE) jest rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu z 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. nr 13, poz. 125).
2. Podstawowe obowiązki organizatorów i uczestników OWE wynikają z niniejszego regulaminu.

§ 2

ORGANIZATOR

1. Organizatorem OWE jest Polskie Towarzystwo Ekonomiczne z siedzibą w Warszawie.
2. Organizator OWE powołuje Komitet Główny, który sprawuje nadzór organizacyjny i merytoryczny nad przebiegiem OWE.
3. Komitetem Głównym kieruje przewodniczący wraz z wiceprzewodniczącymi przy pomocy sekretarza naukowego.
4. Sprawy wymagające podjęcia decyzji między posiedzeniami Komitetu Głównego rozpatrywane są przez jego Prezydium, w skład którego wchodzi przewodniczący, wiceprzewodniczący oraz sekretarz naukowy.
5. Za koordynację zawodów OWE poszczególnych stopni odpowiada Biuro Komitetu Głównego.
6. Decyzje wszystkich organów OWE podejmowane są zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.
7. Zawody OWE przeprowadzają Komitet Główny wraz z Komitetami Okręgowymi oraz Komisjami Szkolnymi.
8. Komitetami Okręgowymi kierują ich przewodniczący wraz z wiceprzewodniczącymi przy pomocy sekretarzy.
9. Właściwość terytorialną siedemnastu Komitetów Okręgowych określa załącznik nr 1 do niniejszego regulaminu.
10. Tryb powoływania Komitetu Głównego i Komitetów Okręgowych określa uchwała Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.
11. Zadania Biura Komitetu Głównego oraz sekretarzy Komitetów Okręgowych określa Prezydium Komitetu Głównego.

12. Przy Komitecie Głównym działa Zespół Naukowy, powoływany przez ten Komitet, którego zadaniem jest opracowywanie koncepcji merytorycznej kolejnych edycji OWE oraz propozycji pytań (zadań) na zawody poszczególnych stopni.
13. Komitet Główny przed rozpoczęciem każdej kolejnej edycji OWE dostarcza uczestnikom „Informator o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej” zawierający m.in.: program, regulamin oraz szczegółowe wytyczne związane z jej organizacją.

§ 3 CELE OWE

Celami OWE są:

1. Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań młodzieży problematyką społeczno-ekonomiczną oraz kierunkami rozwoju Polski na tle gospodarki światowej,
2. Dostosowywanie programów nauczania przedmiotów ekonomicznych w szkołach ponadgimnazjalnych do współczesnych wymagań w zakresie wiedzy ekonomicznej oraz podnoszenie poziomu nauczania,
3. Propagowanie kultury ekonomicznej i zasad racjonalnego gospodarowania,
4. Upowszechnianie nowoczesnej wiedzy ekonomicznej,
5. Wyłanianie najbardziej utalentowanej młodzieży do szkół wyższych.

§ 4 UCZESTNICY OWE I JEJ TEMATYKA

1. Uczestnikami OWE mogą być uczniowie szkół ponadgimnazjalnych kończących się egzaminem maturalnym. Uczniowie przystępują do zawodów dobrowolnie.
2. W OWE mogą również uczestniczyć – za zgodą właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, zasadniczych szkół zawodowych i szkół zasadniczych realizujący indywidualny program lub tok nauki, rekomendowani przez szkołę.
3. Tematyka OWE określona jest w programie OWE.
4. Każda edycja OWE organizowana jest pod innym hasłem przewodnim, które zatwierdza Komitet Główny.

§ 5 PODSTAWOWE INFORMACJE ORGANIZACYJNE

1. OWE ma zasięg ogólnokrajowy. Zawody jej są trzystopniowe:
 - a) zawody I stopnia (szkolne) odbywają się w szkołach,
 - b) zawody II stopnia (okręgowe) odbywają się w skali okręgów,
 - c) zawody III stopnia (centralne) odbywają się w skali ogólnokrajowej.

2. Terminy wszystkich stopni zawodów ustalane są corocznie przez Komitet Główny w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji Narodowej.
3. Zawody I i II stopnia przeprowadzane są w formie pisemnej, natomiast zawody III stopnia – w formie pisemnej i ustnej.
4. Czas trwania części pisemnej wszystkich stopni zawodów OWE wynosi 120 minut.
5. Zadania (pytania) na zawody wszystkich stopni OWE opracowywane są przez Komitet Główny i dostarczane komisjom/jury poszczególnych stopni zawodów w sposób uniemożliwiający ich nieuprawnione ujawnienie do chwili rozpoczęcia zawodów.
6. Szczegółowa struktura pytań (zadań) oraz punktacji odpowiedzi w zawodach poszczególnych stopni OWE określana jest dla każdej edycji w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”. Informacja o zasadach punktacji odpowiedzi umieszczana jest na każdym zestawie pytań (zadań).
7. Sprawdzian pisemny na zawodach II i III stopnia przeprowadzany jest anonimowo. Otwarcie kopert z danymi osobowymi uczestników OWE następuje po dokonaniu oceny prac przez jury.
8. Uczestnicy zawodów wszystkich stopni OWE mają zapewnione warunki do samodzielnego wykonania sprawdzianu pisemnego. Nieprzestrzeganie zasady samodzielności stanowi podstawę dyskwalifikacji uczestnika OWE. Dyskwalifikacja może mieć również miejsce w wypadku innych zachowań naruszających postanowienia niniejszego regulaminu lub zakłócających przebieg zawodów.
9. Dla uczestników niewidomych i słabowidzących (ograniczenie percepcji wzrokowej) oraz z niepełnosprawnością ruchową kończyn górnych czas trwania części pisemnej zawodów wszystkich stopni wynosi 150 minut. Zawody dla tych uczestników odbywają się w oddzielnych salach.
10. Wniosek o wydłużenie czasu trwania części pisemnej zawodów, o którym mowa w pkt 9, zgłaszany jest do właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego w terminie do 30 września wraz z dokumentem potwierdzającym dysfunkcję według wzoru obowiązującego przy przeprowadzaniu egzaminu maturalnego.
11. Członkami zespołu weryfikującego oraz jury zawodów II i III stopnia powinni być pracownicy naukowo-dydaktyczni wyższych uczelni, nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych oraz specjaliści z dziedziny nauk objętych programem OWE. W skład zespołu weryfikującego i jury nie mogą wchodzić opiekunowie nauki uczniów biorących udział w zawodach OWE.
12. Komitet Główny, Komitety Okręgowe i Komisje Szkolne prowadzą dokumentację zawodów OWE.

§ 6

ORGANIZACJA ZAWODÓW I STOPNIA – SZKOLNYCH

1. Zgłoszenie udziału szkoły w zawodach OWE następuje poprzez powiadomienie właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego w terminie do 30 września o przystąpieniu do OWE w sposób określony w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.
2. Zawody I stopnia organizuje i przeprowadza Komisja Szkolna w składzie od 3 do 5 osób, wśród których powinni być: przedstawiciel dyrekcji szkoły, nauczyciele przedmiotów ekonomicznych lub pokrewnych oraz przedstawiciel samorządu uczniowskiego.
3. Komisje Szkolne powoływane są corocznie na daną edycję OWE przez dyrektorów szkół, którzy sprawują bezpośredni nadzór nad ich pracami.
4. Komisja Szkolna przeprowadza akcję informacyjną w formie zwyczajowo przyjętej w szkole mającą na celu zachęcenie uczniów do udziału w OWE.
5. Do pomocy w organizowaniu zawodów I stopnia zobowiązany jest właściwy miejscowo Komitet Okręgowy, który udziela także niezbędnych informacji i wyjaśnień.
6. Komitet Okręgowy sprawuje nadzór nad przebiegiem zawodów I stopnia w okręgu, a członkowie Komitetu Okręgowego mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w tych zawodach.
7. Zawody I stopnia odbywają się jednocześnie we wszystkich szkołach w terminie ustalonym przez Komitet Główny.
8. W przypadku stwierdzenia, że zawody w danej szkole nie zostały przeprowadzone w wyznaczonym terminie wszyscy ich uczestnicy zostają zdyskwalifikowani.
9. Przed rozpoczęciem zawodów I stopnia Komisja Szkolna może udzielić uczestnikom niezbędnych wskazówek organizacyjnych.
10. Zadania Komisji Szkolnej:
 - a) zapewnienie odpowiedniej liczby arkuszy papieru kancelaryjnego ostemplowanego pieczęcią szkoły,
 - b) przygotowanie pomieszczeń do przeprowadzenia zawodów,
 - c) zapewnienie nadzoru nad prawidłowym przebiegiem zawodów (w każdym zespole nadzorującym powinien znaleźć się co najmniej 1 członek Komisji Szkolnej będący jednocześnie przewodniczącym zespołu),
 - d) dokonanie oceny prac przez członków Komisji Szkolnej na podstawie klucza z prawidłowymi odpowiedziami do zestawu pytań (zadań), który jest publikowany na stronie internetowej OWE w ciągu 24 godzin od zakończenia zawodów,
 - e) sporządzenie protokołu zawodów I stopnia według wzoru ustalonego przez Komitet Główny.

11. Szczegółowe zasady przeprowadzania zawodów I stopnia reguluje instrukcja dołączona do zestawu pytań (zadań).
12. Komisja Szkolna przekazuje do właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego priorytetowym listem poleconym wszystkie zestawy pytań (zadań), zarówno wypełnione, jak i niewypełnione, wraz z protokołem, w terminie 7 dni od zakończenia zawodów (decyduje data stempla pocztowego). Niedotrzymanie powyższych postanowień, a zwłaszcza niedopełnienie obowiązków określonych w § 6 pkt 10, stanowi dla Komitetu Okręgowego podstawę do dyskwalifikacji szkoły.
13. W przypadku gdy w szkole, do której uczęszcza uczeń, nie organizuje się zawodów I stopnia, uczeń może do nich przystąpić w szkole wskazanej przez dyrektora szkoły. W tej sprawie dyrektor szkoły działa w porozumieniu z właściwym miejscowo Komitetem Okręgowym.
14. Komitet Okręgowy może dokonać weryfikacji prac przekazanych przez Komisje Szkolne. W tym celu powołuje jury.
15. Do zawodów II stopnia kwalifikowanych jest 10% liczby uczestników biorących udział w zawodach I stopnia w danym okręgu, którzy uzyskali największą liczbę punktów, przy czym nie więcej niż 120 uczestników.
16. W przypadku, gdy minimalna liczba punktów uprawniająca do zakwalifikowania do zawodów II stopnia przyznana została więcej niż jednej osobie, o zakwalifikowaniu do tych zawodów decyduje większa liczba punktów uzyskanych z testu.
17. W przypadku, gdy liczba osób ustalona stosownie do postanowień pkt 16 jest większa niż jeden, wówczas wszyscy ci uczestnicy zostają kwalifikowani do zawodów II stopnia.
18. Komitet Okręgowy podaje do publicznej wiadomości wyniki zawodów I stopnia tych uczestników, którzy zostali zakwalifikowani do zawodów II stopnia w terminie określonym w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.

§ 7

ORGANIZACJA ZAWODÓW II STOPNIA – OKRĘGOWYCH

1. Zawody II stopnia odbywają się jednocześnie, tj. w tym samym terminie we wszystkich Komitetach Okręgowych.
2. Zawody II stopnia odbywają się w miejscu ustalonym przez Komitet Okręgowy. O terminie i miejscu rozpoczęcia zawodów Komitet Okręgowy zawiadamia pisemnie zakwalifikowanych uczestników oraz ich szkoły co najmniej na 21 dni przed terminem zawodów.
3. Do zawodów II stopnia uczestnicy przystępują w okręgach, w których zostali zakwalifikowani do zawodów.
4. W uzasadnionych przypadkach Komitet Główny, w porozumieniu z właściwymi miejscowo Komitetami Okręgowymi, może wyrazić zgodę na udział uczestnika w zawodach II stopnia w innym okręgu niż określony w pkt 3. Pisemny wniosek

w tej sprawie uczestnik składa do Komitetu Głównego przynajmniej na 30 dni przed terminem zawodów II stopnia.

5. Przed rozpoczęciem zawodów II stopnia komisja oraz jury mogą udzielić uczestnikom niezbędnych wskazówek organizacyjnych.
6. Do oceny prac Komitet Okręgowy powołuje jury.
7. Jury dokonuje oceny prac z zawodów II stopnia w terminie 10 dni od ich zakończenia i sporządza protokół przebiegu tych zawodów według wzoru ustalonego przez Komitet Główny. Protokół ten z wszystkimi pracami Komitet Okręgowy przekazuje do Komitetu Głównego w terminie 14 dni od zakończenia tych zawodów.
8. Komitet Główny podaje do publicznej wiadomości wyniki zawodów II stopnia w terminie określonym w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.
9. W uzasadnionych przypadkach uczestnikom zawodów II stopnia przysługuje możliwość odwołania do Komitetu Głównego w ciągu 7 dni od daty publicznego ogłoszenia wyników. Odwołanie musi mieć formę pisemną.
10. Uczestnikom zawodów II stopnia Komitet Okręgowy zapewnia wyżywienie i zwrot kosztów podróży.

§ 8

ORGANIZACJA ZAWODÓW III STOPNIA – CENTRALNYCH

1. Zawody III stopnia organizuje i przeprowadza Komitet Główny.
2. Decyzję o zakwalifikowaniu uczestników do zawodów III stopnia podejmuje Komitet Główny. Komitet Główny ma prawo weryfikacji wyników zawodów II stopnia. Weryfikacja ta dokonywana jest przez zespół powołany przez Komitet Główny.
3. Do zawodów III stopnia kwalifikowanych jest 100 uczestników, którzy uzyskali największą liczbę punktów w zawodach II stopnia.
4. Komitet Główny powołuje jury, którego zadaniem jest ocena prac uczestników zawodów III stopnia.
5. Uczestnicy zakwalifikowani do zawodów III stopnia zawiadamiani są pisemnie przez Komitet Główny o terminie i miejscu zawodów co najmniej na 21 dni przed ich rozpoczęciem.
6. Trzydziestu uczestników zawodów III stopnia, którzy uzyskali najwyższą łączną liczbę punktów otrzymuje tytuł laureata, pozostali tytuł finalisty OWE. Szczegółowe zasady przyznawania tytułów laureata i finalisty określa regulamin zawodów III stopnia, który jest podawany do wiadomości przed rozpoczęciem tych zawodów.
7. Decyzje o przyznaniu tytułu laureata lub finalisty OWE podejmuje Komitet Główny na podstawie protokołu jury. Decyzja Komitetu Głównego jest ostateczna.

8. Uczestnikom zawodów III stopnia Komitet Główny zapewnia zakwaterowanie, wyżywienie i zwrot kosztów podróży.
9. Lista laureatów i finalistów OWE z podaniem nazwisk opiekunów naukowych i nazwą szkoły publikowana jest na stronie internetowej OWE.

§ 9

KONKURSY O NAGRODĘ SPECJALNĄ

1. Komitet Główny może zorganizować konkurs o nagrodę specjalną w porozumieniu ze sponsorem (partnerem) deklarującym przyznanie takiej nagrody.
2. Skład kapituły nagrody specjalnej, sposób wyłonienia najlepszych prac na zadany temat konkursowy oraz rodzaj i wysokość nagrody ustalana jest pomiędzy Komitetem Głównym a sponsorem (partnerem).
3. Decyzja kapituły nagrody specjalnej o przyznaniu nagrody jest ostateczna. W szczególnych sytuacjach kapituła nagrody specjalnej może odstąpić od jej przyznania.

§ 10

NAGRODY I UPRAWNIENIA

1. Komitet Główny wydaje laureatom i finalistom OWE zaświadczenia według wzoru określonego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.
2. Uczestnicy zawodów I, II i III stopnia, którzy uzyskali najlepsze wyniki mogą otrzymać nagrody i wyróżnienia przyznawane odpowiednio przez Komisje Szkolne, Komitety Okręgowe i Komitet Główny w ramach środków zgromadzonych we własnym zakresie.
3. Uprawnienia przysługujące laureatom i finalistom OWE w zakresie zwolnienia z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik ekonomista określa minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.
4. Laureaci oraz finaliści OWE przy ubieganiu się o przyjęcie na studia wyższe posiadają uprawnienia określone w uchwałach senatów poszczególnych uczelni zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.
5. Komitet Główny może przyznać nagrodę „Za zasługi dla rozwoju olimpiad szkolnych” nauczycielom, którzy byli opiekunami naukowymi laureatów w co najmniej trzech edycjach OWE.
6. Komitet Główny może przyznać nagrody nauczycielom, którzy przygotowywali laureatów do udziału w OWE, inne niż te, o których mowa w pkt 5.

§ 11 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Informacje o organizacji, terminach przeprowadzenia zawodów poszczególnych stopni oraz zasadach udziału w OWE można uzyskać w Kuratoriach Oświaty.
2. Dyrekcje szkół zobowiązane są przez ministra edukacji narodowej do przekazywania informacji, o których mowa w pkt 1 wszystkim uczniom.
3. Informacje o OWE wraz ze wzorami wszystkich dokumentów publikowane są na stronie internetowej OWE pod adresem: www.pte.pl/owe.
4. Szkoła dokonując zgłoszenia udziału w zawodach OWE przyjmuje do wiadomości treść niniejszego regulaminu i zobowiązuje się go przestrzegać.
5. Każdy uczestnik przystępując do zawodów szkolnych i składając własnoręczny podpis na otrzymanym zestawie pytań (zadań) oświadcza jednocześnie, że zapoznał się z regulaminem OWE i zobowiązuje się go przestrzegać. Warunkiem przystąpienia do zawodów OWE jest wyrażenie zgody na przetwarzanie i wykorzystywanie danych osobowych uczestnika przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Komitet Główny i Komitet Okręgowy dla celów postępowania kwalifikacyjnego i dokumentowania przebiegu OWE, a także na publikowanie wyników zawodów poszczególnych stopni OWE (bez względu na formę). Organizator OWE – Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – może ujawnić dane osobowe i wizerunek uczestnika OWE w celach informacyjnych związanych z jej organizacją i przebiegiem za pomocą środków masowego przekazu, w tym mediów elektronicznych. Z powyższego tytułu nie przysługuje żadne wynagrodzenie.

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska
prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

PROGRAM OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ „TEORIA I PRAKTYKA GOSPODAROWANIA”

A. Założenia ogólne

- I. Przedmiotem Olimpiady jest teoria i praktyka gospodarowania, mechanizm funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz analiza zjawisk i procesów gospodarczych.
- II. Wymagania programu są ujednolicone dla wszystkich uczestników Olimpiady.
- III. Treść programu jest określona przez cele Olimpiady, jej przedmiot i zakres oraz następujące uwarunkowania:
 - 1) możliwości poznawcze uczniów oraz ich opiekunów w procesie przygotowania do zawodów Olimpiady;
 - 2) porównywalność skali trudności programu z przeciętnymi wymaganiami stawianymi studentom I roku wyższych uczelni ekonomicznych;
 - 3) zgodność z programami nauczania przedmiotów ekonomicznych oraz pokrewnych w szkołach ponadgimnazjalnych;
 - 4) jednoznaczność i obiektywizm ocen oraz weryfikacji wyników zawodów poszczególnych stopni Olimpiady.
- IV. Zestawy zadań na zawody poszczególnych stopni Olimpiady wraz ze szczegółowymi zasadami ich oceny są przygotowywane na podstawie niniejszego programu przez Komitet Główny. Skala trudności pytań wzrasta wraz z kolejnym stopniem zawodów Olimpiady.
- V. Komitet Główny określa wiodącą problematykę każdej kolejnej edycji Olimpiady.

B. Treść i problemy programu

- I. Teoretyczne podstawy wiedzy ekonomicznej:
 1. Przedmiot ekonomii. System społeczno-gospodarczy, podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość i warunki jej rozwoju. Cele: państwa, prywatne i społeczne. Ustrój gospodarczy i jego struktura. Współdziałanie podmiotów gospodarczych i stosunki ekonomiczne w gospodarce. Społeczne aspekty procesu gospodarowania. Wybór mechanizmu funkcjonowania i rozwoju gospodarki.
 2. Procesy gospodarcze i ich właściwości: produkcja, podział, wymiana, konsumpcja. Przebieg procesów funkcjonowania i rozwoju gospodarki. Alokacja czynników wytwórczych oraz dóbr i usług konsumpcyjnych. Rola rynku i państwa w ramach mechanizmu funkcjonowania oraz rozwoju gospodarki.
 3. Kategorie ekonomiczne: wartość globalna, zużycie pośrednie, produkt krajowy brutto, produkt narodowy brutto, dochód narodowy oraz jego determinanty, praca, ziemia, kapitał, wiedza i postęp naukowo-techniczny, podaż i popyt, równowaga rynkowa, inwestycje i oszczędności, akumulacja i konsumpcja, przychód, dochód, koszt, cena i zysk, budżet i podatki, wydatki, świadczenia socjalne i dotacje, kredyt, procent i dyskonto, pieniądz i papiery wartościowe (weksel, akcja, obligacja), bilans handlowy i płatniczy, efektywność importu i eksportu, *terms of trade*, waluty i dewizy, cło, taryfa celna,

marża, kurs walutowy, notowania giełdowe, inflacja i deflacja, koniunktura, aktywa i pasywa.

4. Rynek, jego rodzaje i formy: towarowy, kapitałowy, pracy, pieniądza i walutowy. Giełdy, aukcje i przetargi. Zasady gry rynkowej. Rynek wolnokonkurencyjny, monopolistyczny i oligopolistyczny. Społeczne skutki konkurencji (bezrobocie, bankructwa, zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne). Rynki krajowe i zagraniczne. Współpraca i wymiana międzynarodowa oraz struktura gospodarki rynkowej. Wpływ tendencji rozwojowych w gospodarce światowej na rynki w Polsce. Integracja gospodarcza oraz polityczna w Europie. Koncentracja i centralizacja kapitału podmiotów gospodarczych, ponadnarodowe przedsiębiorstwa i organizacje gospodarcze. Długi i wierzytelności. Międzynarodowe instytucje finansowe – Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy i inne. Warunki otrzymania kredytu zagranicznego oraz zasady jego spłaty. Obsługa zadłużenia zagranicznego. Pomoc zagraniczna. Restrukturyzacja zadłużenia zagranicznego.
5. Zasady racjonalnego gospodarowania, rachunek ekonomicznej efektywności, krajowe i światowe rozwiązania w zakresie metod analizy ekonomicznej i planowania rozwoju, podstawy prognozowania w gospodarce.
6. Warunki wzrostu efektywności systemu społeczno-gospodarczego, postęp naukowo-techniczny, wzrost i rozwój gospodarczy, wzrost wydajności pracy, organizacja i humanizacja procesu pracy, kultura, nauka i postęp cywilizacyjny, stan zasobów naturalnych, sposób ich eksploatacji oraz ochrony środowiska naturalnego, ład przestrzenny i przyrodniczy oraz planowanie przestrzennego zagospodarowania kraju.

II. Mechanizm funkcjonowania i rozwoju gospodarki:

1. Społeczeństwo jako podmiot gospodarowania. Współdziałanie podmiotów gospodarczych. Podstawowe formy własności: własność państwowa, prywatna (indywidualna i grupowa), komunalna. Sposoby przekształcania struktury własności (prywatyzacja, komercjalizacja). Zmiany w strukturze własności i ich wpływ na proces gospodarowania. Przedsiębiorczość i formy zarządzania własnością. Instytucje i formy zarządzania majątkiem narodowym. Istota społecznej gospodarki rynkowej.
2. Rynkowy mechanizm funkcjonowania gospodarki. Uwarunkowania efektywności gospodarki rynkowej, zawodność rynku, nadwyżki i niedobory rynkowe oraz ich skutki. Warunki równowagi w gospodarce rynkowej. Innowacyjność mechanizmu rynkowego.
3. Państwo i jego ekonomiczna rola, finanse państwa i system podatkowy. Bank centralny i system bankowy. Regulacja rynku przez państwo. Planowanie strategiczne w gospodarce. Stosunki między administracją państwową i samorządową. Prywatyzacja i komercjalizacja. Kształtowanie stosunków pracy i regulacja wynagrodzeń. System ubezpieczeń i świadczeń społecznych.
4. Samorząd pracowniczy, gospodarczy i terytorialny. Wpływ samorządu na zachowania podmiotów gospodarczych, kompetencje samorządu, granice samodzielności decyzyjnej i ekonomicznej samorządów.

III. Podmioty systemu społeczno-gospodarczego:

1. Państwo w strukturze podmiotowo-decyzyjnej. System władzy i administracji państwowej oraz jego struktura organizacyjna. Organy, instytucje i urzędy państwowe. Polityka społeczno-gospodarcza i narzędzia jej realizacji. Finanse i budżet państwa. Własność państwowa i skarb państwa. Kontrola państwowa i zasady oceny funkcjonowania państwa oraz jego struktur w gospodarce rynkowej. Sektor publiczny i instytucje systemu budżetowego.
2. Przedsiębiorstwa i ich rodzaje. Zasady funkcjonowania przedsiębiorstw prywatnych, spółdzielczych, państwowych i komunalnych. Zasady podejmowania decyzji gospodarczych. Rachunek ekonomiczny i optymalizacja decyzji w działalności gospodarczej. Kapitał i praca w działalności gospodarczej. Zarządzanie zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie. Zysk przedsiębiorstwa oraz jego podział. Źródła finansowania działalności gospodarczej. Koszty produkcji i ich rodzaje. Płaca i jej funkcje. Organizacja procesu produkcji. Łączenie i podział przedsiębiorstw, upadłość i bankructwo. Zasady współpracy gospodarczej przedsiębiorstw z zagranicą. Rola menedżera i samorządu pracowniczego w procesach decyzyjnych. Konkurencyjność przedsiębiorstw.
3. Spółdzielnie – ich rodzaje oraz sposoby funkcjonowania. Zasady podejmowania decyzji. Gospodarka finansowa i zasady podziału zysków. Spółdzielnie i spółdzielczość w społecznej gospodarce rynkowej.
4. Spółka cywilna i rodzaje spółek handlowych. Giełdy, przedsiębiorstwa i biura maklerskie. Sposoby funkcjonowania i zasady podejmowania decyzji. Kapitał i jego podział na akcje lub udziały. Zasady podziału zysków oraz pokrywania strat. Źródła finansowania działalności, kapitał zagraniczny i zasady przepływu kapitałów. Organizacja spółek z udziałem kapitału zagranicznego, rozwiązanie, likwidacja spółek, łączenie się spółek.
5. Gospodarstwo domowe – zasady gospodarowania budżetem oraz majątkiem gospodarstwa domowego. Suwerenność konsumenta i wolność wyboru. Zasady podejmowania decyzji oraz przesłanki optymalizacji struktury konsumpcji. Ceny, dochody, preferencje konsumenta. Podstawy planowania wielopokoleniowego, międzyokresowy rozkład konsumpcji. Koszty utrzymania i wydatki bieżące. Zagospodarowanie czasu wolnego i podział pracy w gospodarstwie domowym. Współdziałanie gospodarstw domowych w środowisku. Zasady pomocy socjalnej państwa oraz ubezpieczenia i świadczenia społeczne.
6. Związki zawodowe i rady pracownicze – ich rola w procesach decyzyjnych oraz wpływ na efektywność gospodarowania i skuteczność zarządzania; funkcje informacyjne, konsultacyjne i stanowiące. Zasady współdziałania związków zawodowych i rad pracowniczych z zarządem przedsiębiorstwa.
7. Samorząd gospodarczy – izby gospodarcze i izby przemysłowo-handlowe. Rola samorządu gospodarczego w tworzeniu warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

8. Samorząd terytorialny – samorządy gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz zasady ich funkcjonowania. Budżety oraz mienie komunalne miast i gmin. Wpływ samorządów na państwo i rynek. Infrastruktura i ekosystem regionalny, ochrona zasobów przyrody i kształtowanie ładu przestrzennego. Inwestycje, lokalizacja inwestycji oraz zasady gospodarki ziemią (gruntami) i nieruchomościami (budynki, budowle). Podatki i opłaty lokalne oraz podatki i opłaty państwowe. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa samorządów terytorialnych.
9. Banki i instytucje ubezpieczeniowe oraz ich rola w gospodarce rynkowej. Rodzaje banków i zasady ich funkcjonowania. Bank emisyjny i banki komercyjne. Popyt na pieniądź i podaż pieniądza. Zasady regulacji obiegu pieniężnego. Kursy walut. Wymienialność wewnętrzna i zewnętrzna waluty krajowej. Zasady i warunki rozliczeń międzynarodowych.
10. Stowarzyszenia, organizacje społeczne, polityczne i związkowe oraz ich rola ekonomiczna w gospodarce rynkowej. Zakres samodzielności i samofinansowania. Pożytek publiczny. Działalność doradcza i szkoleniowa.
11. Człowiek, jego kwalifikacje i motywacje w gospodarce rynkowej. Inwestowanie w człowieka. Społeczne i materialne środowisko pracy. Bezpieczeństwo socjalne. Kultura pracy i etyka przedsiębiorczości.

IV. Podstawy analizy zjawisk i procesów gospodarczych:

1. Analiza ekonomiczna i jej rodzaje. Zastosowanie metod analizy systemowej i wartościowej w ocenie rozwoju i funkcjonowania gospodarki oraz jej podmiotów. Właściwości metod analitycznych i prognostycznych o standardzie międzynarodowym.
2. Makroekonomiczna analiza ekonomiczna. Analiza i ocena rozwoju gospodarczego. Analiza i badanie koniunktury gospodarczej. Sterowanie procesami zmian strukturalnych w gospodarce.
3. Mikroekonomiczna analiza ekonomiczna. Analiza i ocena zachowań konsumentów oraz struktury popytu. Wybór kierunków inwestowania i rozwoju produkcji przedsiębiorstw. Analiza opłacalności lokat oszczędnościowych oraz inwestycji. Analiza zdolności kredytowej. Metody analizy struktury i dynamiki bilansów oraz rachunków zysków i strat. Analiza przepływów finansowych, płynności oraz wskaźników finansowych przedsiębiorstw.
4. Podstawy statystyki gospodarczej i społecznej. Analiza danych statystycznych. Podstawowe rodzaje wskaźników statystycznych, wskaźniki naturalne i wartościowe. Badanie dynamiki i zmian strukturalnych w gospodarce. Analiza bilansowa. Badanie wzrostu i rozwoju gospodarczego za pomocą syntetycznych mierników. Badanie poziomu i jakości życia. Analiza budżetów gospodarstw domowych.

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska
prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

LITERATURA I ŹRÓDŁA WIEDZY ZALECANE W PRZYGOTOWANIACH DO XXIV OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

I. Literatura podstawowa*

1. N.G. Mankiw, M.P. Taylor, *Mikroekonomia i Makroekonomia*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2009.
2. *Polityka gospodarcza*, pod red. B. Winiarskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
3. *System finansowy w Polsce*, t. 1 i 2, pod red. B. Pietrzaka, Z. Polańskiego i B. Woźniak, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
4. W. Bień, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa 2008.
5. R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

II . Literatura związana z hasłem przewodnim XXIV edycji Olimpiady

1. J.K. Galbraith, *Pieniądz. Pochodzenie i losy*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2010.
2. W. Dębski, *Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
3. C. Bywalec, *Ekonomika i finanse gospodarstw domowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
4. *Bankowość. Podręcznik akademicki*, pod red. W.L. Jaworskiego i Z. Zawadzkiej, Poltext, Warszawa 2008.
5. G. Wąsowicz-Kiryło, *Psychologia finansowa. O pieniądzach w życiu człowieka*, Difin, Warszawa 2008.

III. Literatura uzupełniająca

1. *Polska transformacja i jej przyszłość*, pod red. E. Mączyńskiej, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2009.
2. J.K. Galbraith, *Ekonomia w perspektywie. Krytyka historyczna*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2010.

* Lista literatury podstawowej zawiera pozycje z następujących dziedzin: teoria ekonomii, polityka gospodarcza, finanse, analiza finansowa oraz organizacja i zarządzanie.

3. J.E. Stiglitz, *Ekonomia sektora publicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
4. S. Owsiak, *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
5. R. Sédillot, *Moralna i niemoralna historia pieniądza*, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2010.
6. J. Czekaj, Z. Dresler, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Podstawy teorii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
7. J. Pinder, S. Usherwood, *Unia Europejska*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.
8. *Ubezpieczenia. Podręcznik akademicki*, pod red. J. Handschke i J. Monkiewicza, Poltext, Warszawa 2010.
9. *Leksykon zarządzania*, Difin, Warszawa 2004.
10. *Podstawy ekonomii. Ćwiczenia i zadania*, pod red. R. Milewskiego i E. Kwiatkowskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

IV. Pozostałe źródła wiedzy

W procesie przygotowania do Olimpiady należy uwzględnić informacje o bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju i na świecie.

1. Prasa codzienna – np.: „Rzeczpospolita”, „Gazeta Prawna”, „Puls Biznesu”, „Parkiet. Gazeta Giełdy”.
2. Czasopisma ekonomiczne – np.: „Ekonomista”, „Gospodarka Narodowa”, „Bank i Kredyt”, „Gazeta Bankowa”.
3. Akty prawne (<http://isap.sejm.gov.pl/index.jsp>).
4. Krajowe i zagraniczne raporty oraz analizy statystyczne.
5. Portale internetowe o tematyce ekonomicznej – wykaz elektronicznych źródeł ekonomicznych znajduje się na stronie internetowej www.pte.pl w zakładce „Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej”.

WSKAZÓWKI METODYCZNE DLA NAUCZYCIELI SPRAWUJĄCYCH OPIEKĘ NAD UCZESTNIKAMI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

I. Założenia ogólne

1. Podstawą proponowanej metodyki są doświadczenia w pracy z uczniami oraz wymagania edukacyjne wobec uczniów zgłaszane przez gospodarkę rynkową.
2. W ramach proponowanej metodyki przygotowanie uczniów do każdej edycji Olimpiady wymaga zorganizowania, poza zajęciami wynikającymi z programów szkolnych, interdyscyplinarnego cyklu szkoleń.
3. Szkolenia przygotowujące do Olimpiady powinny służyć przede wszystkim:
 - a) poszerzeniu wiedzy o współczesnej gospodarce i procesach zachodzących w społeczeństwie,
 - b) lepszemu zrozumieniu problematyki związanej z myślą przewodnią i programem Olimpiady pt. „Teoria i praktyka gospodarowania”,
 - c) ćwiczeniu umiejętności samodzielnego myślenia ekonomicznego i rozwiązywania praktycznych problemów gospodarczych.
4. Intensywność oraz metody szkolenia określa nauczyciel sprawujący opiekę nad uczestnikami Olimpiady, uwzględniając wymagania określone w programie Olimpiady i stawiane studentom I roku wyższych studiów ekonomicznych.
5. W celu rozwijania umiejętności samodzielnego formułowania wniosków i ocen przez uczestników Olimpiady wskazane jest:
 - a) umożliwienie dostępu do fachowej literatury, specjalistycznej prasy, danych statystycznych i aktów prawnych,
 - b) podejmowanie współpracy ze środowiskami i stowarzyszeniami zawodowymi,
 - c) korzystanie ze źródeł internetowych, takich jak: strona internetowa Olimpiady (www.pte.pl/owe), programy edukacyjne, kursy e-learningowe, opracowania i raporty oraz portale tematyczne,
 - d) wykorzystywanie informacji o planowanych działaniach rządu, samorządów, organizacji gospodarczych i głównych organizacji międzynarodowych.

II. Zadania szkoły i nauczyciela sprawującego opiekę nad uczestnikami Olimpiady

1. Gromadzenie i udostępnianie literatury, tworzenie i aktualizacja bazy danych statystycznych oraz aktów prawnych.
2. Angażowanie specjalistów z różnych dziedzin, w tym laureatów i finalistów poprzednich edycji Olimpiady, w proces przygotowania uczniów do zawodów.

3. Wyznaczenie przez nauczyciela sprawującego opiekę nad uczestnikami Olimpiady terminów konsultacji.
4. Wykorzystanie seminariów i konwersatoriów do ćwiczenia analitycznego myślenia i zdolności do syntetycznego wyrażania opinii na tematy określone w programie Olimpiady.
5. Przygotowanie procedur sprawdzania wiedzy oraz systematyczne przeprowadzanie testów kontrolnych, a także – w miarę możliwości – symulacja prostych gier ekonomicznych przy przygotowaniach do zawodów III stopnia (centralnych).
6. Organizowanie kół młodych ekonomistów przy Oddziałach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego lub w szkołach oraz podejmowanie współpracy z:
 - a) laureatami i finalistami poprzednich edycji Olimpiady,
 - b) absolwentami danej szkoły, którzy osiągnęli sukces zawodowy,
 - c) pracownikami naukowo-dydaktycznymi wyższych uczelni,
 - d) przedstawicielami praktyki gospodarczej.
7. Wspieranie procesu powoływania i działania klubów nauczycieli przy Oddziałach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.
8. Współpracowanie z Komitetem Głównym przy wytyczaniu kierunków rozwoju Olimpiady oraz doskonaleniu metodyki identyfikacji najbardziej utalentowanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
9. W zakresie przygotowania do konkursu o nagrodę specjalną stworzenie możliwości współdziałania uczestników Olimpiady w ramach różnych form działalności gospodarczej, a także umożliwienie im uczestnictwa w projektach gospodarczych i opracowywaniu biznesplanów.

III. Rola ucznia i jego środowiska lokalnego

1. W procesie przygotowania do Olimpiady najważniejszym ogniwem pozostaje jej uczestnik.
2. Uczestnik Olimpiady jest podmiotem w procesie selekcji talentów i społecznego inwestowania. Staje się on źródłem sukcesu nauczyciela, szkoły i środowiska lokalnego.
3. Współzawodnictwo pomiędzy uczestnikami Olimpiady ma charakter prorynkowy – szlachetna rywalizacja kształtuje odpowiednie postawy. Poprzez efekt edukacyjny (zdobycie nowej wiedzy i umiejętności) i motywacyjny (nagrody) Olimpiada prowadzi do zaspokojenia oczekiwań osobistych, rodzinnych i środowiskowych związanych z planowaniem własnej kariery.
4. Środowisko rodzinne i samorządy powinny współuczestniczyć w procesie przygotowania uczniów do Olimpiady jako formie inwestowania w rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Podejmowane działania powinny dotyczyć w szczególności:

- a) zachęcania uczniów do udziału w Olimpiadzie,
 - b) stymulowania zdolności samokształcenia,
 - c) kształtowania odpowiednich postaw społecznych,
 - d) propagowania zasad etyki i poszanowania dóbr publicznych,
 - e) udostępniania wiedzy i informacji.
5. Pozycja nauczycieli i szkoły jest budowana przez uczestników Olimpiady, dlatego przed każdą jej należy:
- a) zapoznawać uczniów z systemem motywacji uczestników Olimpiady, tj. zasadami nagradzania laureatów i finalistów, nauczycieli oraz szkół,
 - b) zwracać uwagę na szansę poprawienia pozycji szkoły w ogólnopolskich rankingach szkół ponadgimnazjalnych.

PYTANIA Z TRZECH OSTATNICH EDYCJI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

**Rok szkolny 2009/2010 – hasło przewodnie XXIII edycji Olimpiady:
„Wahania koniunktury a rozwój gospodarki”**

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym, wybierane spośród dwóch zaproponowanych:

- Na przykładach wybranych przez siebie firm przedstaw, jak obserwowane na świecie spowolnienie gospodarcze wpływa na funkcjonowanie przedsiębiorstw.
- Przedstaw, jak wahania koniunktury wpływają na zachowania gospodarstw domowych w zakresie konsumpcji i oszczędzania.

b) zadanie z podstaw ekonomii:

W gospodarce pewnego europejskiego kraju w trzech wybranych latach podstawowe wielkości makroekonomiczne ukształtowały się następująco (kwoty w mld euro, ceny bieżące):

Wyszczególnienie	Lata		
	2000	2004	2008
Amortyzacja	30	40	50
Dochody netto obywateli za granicą	10	20	30
Eksport	150	140	200
Import	160	180	160
Dochody podatkowe	120	140	160
Transfery	30	40	50
Wydatki inwestycyjne brutto	80	90	120
Wydatki konsumpcyjne	250	280	320
Wydatki państwa na zakup dóbr i usług	100	110	120

Na podstawie danych z tabeli odpowiedz na następujące pytania:

- Ile wyniósł produkt krajowy brutto w 2004 r. w cenach bieżących?
- Ile wyniósł eksport netto w 2000 r.?

- Ile wyniosło saldo budżetu państwa w 2008 r.?
- Ile wyniósł produkt narodowy netto w 2004 r.?

Wiedząc, że ceny w gospodarce w 2004 r. były wyższe o 15% względem 2000 r., a w 2008 r. były wyższe o 10% względem 2004 r., odpowiedz na poniższe pytania:

- Ile wyniosła wartość produktu krajowego brutto w 2004 r. w cenach z 2000 r.?
- Ile wyniósł realny wzrost produktu krajowego brutto w latach 2000–2008?

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Omów mechanizmy oddziaływania negatywnych zewnętrznych impulsów koniunkturalnych na gospodarkę Polski.

b) zadanie z analizy finansowej:

- Biuro turystyczne organizuje wycieczkę autokarową. Koszty kształtują się następująco:
 - wynagrodzenie kierowcy: 100 €,
 - wynajęcie autokaru: 500 €,
 - opłaty za przejazd autostradami i parkingi: 75 €.

Wynagrodzenie kierowcy jest bezzwrotnym kosztem utopionym. W razie odwołania wycieczki przepada również 50 € tytułem opłaty rezerwacyjnej (zaliczki) za wynajęcie autokaru. W przypadku dojścia do skutku wycieczki wpłacona opłata rezerwacyjna (zaliczka) pomniejsza koszt wynajęcia autokaru. Przy cenie wycieczki na poziomie 25 € ile osób powinno zakupić bilet, aby nie odwołano wycieczki? Dokonaj stosownych obliczeń i krótko uzasadnij odpowiedź.

- Roczna wielkość sprzedaży biura turystycznego w ostatnim roku wyniosła 100 000 €, a jego aktywa 50 000 €. Wiadomo również, że wskaźnik rentowności sprzedaży netto wyniósł 10%, a mnożnik kapitału własnego wynosi 1,25. Na podstawie powyższych danych oblicz wskaźnik rentowności aktywów i wskaźnik rentowności kapitału własnego.
- Biuro turystyczne przed nowym sezonem rozważa ekspansję, co wymagałoby wzrostu aktywów o 50%. Aktualnie zysk operacyjny (przed opodatkowaniem i odjęciem odsetek) wynosi 14 000 € (pozostałe dane jak w tiret drugim). Czy przy oprocentowaniu kredytu na dotychczasowym poziomie (podatek dochodowy 20%) korzystniej będzie zaciągnąć kredyt, czy sfinansować ekspansję kapitałem własnym? Odpowiedź krótko uzasadnij, ustalając przy tym, ile wynosi koszt kapitału obcego (kredytu).

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

W świetle wybranych teorii cykliów koniunkturalnych wskaż argumenty za i przeciw stabilizacji gospodarki przez państwo.

b) zadanie analityczne:

Sprzedaż jachtów podlega dużym wahaniom cyklicznym – w okresie dobrej koniunktury występuje duży popyt na dobra o luksusowym charakterze, natomiast spadek dochodów w czasie recesji powoduje, że zapotrzebowanie na nie gwałtownie spada. Właściciel firmy sprzedającej jachty musi podjąć decyzję w sprawie wielkości zamówienia przed nadchodzącym sezonem. Prognozy koniunktury publikowane w mediach wskazują, że istnieje 60-procentowe prawdopodobieństwo poprawy koniunktury w ciągu najbliższych 12 miesięcy, co pozwoli sprzedać w tym okresie o połowę więcej jachtów niż dotychczas. Jeśli gospodarka nadal będzie znajdować się w stagnacji (40-procentowe prawdopodobieństwo takiej sytuacji), wielkość sprzedaży nie zmieni się w stosunku do roku ubiegłego i wyniesie 100 szt.

Firma ma dwie możliwości: złożyć zamówienie na 100 lub na 150 szt. jachtów. Jeśli właściciel zamówi 150 szt. jachtów, może osiągnąć 350 tys. € zysku (jeśli prognoza poprawy koniunktury sprawdzi się) lub może ponieść stratę w wysokości 150 tys. € (jeśli sytuacja w gospodarce nie zmieni się i firma zmuszona będzie obniżyć ceny, aby sprzedać nagromadzone zapasy jachtów po cenach niższych od kosztów zakupu). W wypadku zamówienia 100 szt. jachtów poziom zysku może przyjąć dwie wartości: 225 tys. € (poprawa koniunktury) lub 100 tys. € (dalsza stagnacja).

- Na podstawie powyższych informacji wskaż, jaką wielkość zamówienia powinien złożyć właściciel firmy. Odpowiedź krótko uzasadnij.

Do właściciela firmy sprzedającej jachty swoją ofertę przesyła czołowa firma z branży reklamowej, w której gwarantuje, że skorzystanie z jej usług pozwoli uzyskać wyższe ceny sprzedaży jachtów niż dotychczas. Wpłynie to na poziom zysku firmy w następujący sposób: w sytuacji poprawy koniunktury firma wypracuje 450 tys. € zysku (jeśli zamówi i sprzeda 150 szt. jachtów) lub 250 tys. € (odpowiednio dla 100 szt.). Jeżeli natomiast stagnacja gospodarki będzie trwać nadal, to wynik finansowy firmy dla wariantu zamówienia 150 szt. jachtów będzie ujemny i wyniesie 140 tys. €, a w wypadku zamówienia 100 szt. jachtów firma osiągnie zysk w wysokości 110 tys. €. Koszt wynajęcia firmy reklamowej to 15 tys. € (nie został uwzględniony w powyższych wynikach finansowych). Rozkład prawdopodobieństwa zmian koniunktury pozostaje bez zmian.

- Czy w tej sytuacji właściciel firmy sprzedającej jachty powinien skorzystać z usług firmy reklamowej? Czy wpłynie to na zmianę liczby jachtów zamówionych przez właściciela firmy? Odpowiedź krótko uzasadnij.

- Zakładając, że właściciel sklepu zaufał prognozom koniunktury publikowanym w mediach i zgodnie z nimi złożył zamówienie, a po czasie okazało się, że sytuacja w gospodarce była inna, niż pierwotnie przewidywano (innymi słowy: wielkości prawdopodobieństwa poprawy koniunktury lub stagnacji były inne niż określone na wstępie), czy można uznać, że właściciel podjął złą decyzję. Jak powinien się zachować?

**Rok szkolny 2008/2009 – hasło przewodnie XXII edycji Olimpiady:
„Środowisko naturalne w procesie gospodarowania”**

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

- Do jakich konsekwencji społeczno-gospodarczych może doprowadzić kontynuacja obecnych tendencji zmian klimatu Ziemi i co czynić, aby zapobiec ich katastrofalnym następstwom? Przedstaw własną propozycję, w jaki sposób zapewnić przyszłym pokoleniom przyjazne, niezbędne im do życia i pracy środowisko naturalne.

b) zadanie z podstaw ekonomii:

Rynkowa funkcja podaży pewnego rodzaju baterii dana jest wzorem $q = 36 + 2p$, natomiast funkcja popytu $q = 114 - 4p$, gdzie: q – liczba baterii (w mln szt.), p – cena baterii.

- Narysuj funkcje popytu i podaży.
- Oblicz cenę i ilość równowagi.

Pod naciskiem ekologów rząd wprowadza opłatę produktową pobieraną od producentów w wysokości 2,00 zł/szt.

- Oblicz nową cenę równowagi i ilość równowagi.
- Oblicz należną państwu opłatę produktową.
- Jak będzie wyglądać rozkład obciążenia opłatą produktową pomiędzy nabywcami i sprzedawcami? Odpowiedź krótko uzasadnij.

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Omów znaczenie środowiska naturalnego dla rozwoju gospodarczego oraz przedstaw jego wpływ na zróżnicowanie regionalne Polski.

b) pytanie sprawdzające rozumienie artykułu:

Na podstawie załączonego artykułu M. Szczepaniuka pt. *Klimat zachwieje gospodarką* z „Gazety Prawnej” nr 177 (2299) z 10.09.2008 r. omów znaczenie celów ekologicznych w strategiach przedsiębiorstw oraz ich rolę w budowaniu

długookresowej przewagi konkurencyjnej (plik z treścią artykułu do pobrania ze strony internetowej Olimpiady).

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Jakie kwestie w polityce ochrony środowiska budzą najwięcej kontrowersji? Czy Twoim zdaniem państwo dysponuje narzędziami pozwalającymi skutecznie realizować tę politykę?

b) pytanie, wybierane spośród trzech, uwzględniające preferencje sponsora:

- Zaproponuj strategię dystrybucji produktów ubezpieczeniowych dla zakładu ubezpieczeń, który zamierza rozpocząć działalność w Polsce.
- Omów rolę obowiązkowych ubezpieczeń gospodarczych w gospodarce rynkowej.
- Na podstawie mapy ryzyka wybranego polskiego eksportera przedstaw propozycję pakietu ubezpieczeń dla tej firmy.

c) zadanie analityczne:

W pewnym mieście zlokalizowane jest duże przedsiębiorstwo, które emituje zanieczyszczenia do atmosfery. Przedsiębiorstwo emituje 30 tys. ton zanieczyszczeń. Koszt całkowity (w tys. zł) ograniczenia skali zanieczyszczeń jest opisany równaniem $KC = 14Q + 0,25Q^2$ (gdzie Q to ilość zanieczyszczeń wyrażona w tys. ton zlikwidowanych przez przedsiębiorstwo). Całkowita korzyść społeczna ze zmniejszenia skali zanieczyszczeń związana z poprawą zdrowotności została oszacowana równaniem: $SK = 20Q - 0,05Q^2$, gdzie Q oznacza całkowitą ilość usuniętych zanieczyszczeń w tys. ton.

Odpowiedz na następujące pytania:

- Władze miasta rozważają wprowadzenie opłaty za emisję zanieczyszczeń do atmosfery na poziomie 24 tys. zł/tys. ton. Oblicz, o ile tys. ton zdecyduje się zmniejszyć emisję zanieczyszczeń to przedsiębiorstwo po wprowadzeniu opłaty (założenie: przedsiębiorstwo działa racjonalnie).
- Oblicz, jaka powinna być wielkość emisji zanieczyszczeń, aby całkowita korzyść społeczna netto była maksymalna.
- Jaką wysokość kosztu całkowitego musiałoby ponieść przedsiębiorstwo, aby zredukować poziom zanieczyszczeń do poziomu ustalonego w pkt 2?
- Jaka powinna być wysokość opłaty za emisję zanieczyszczeń, zakładając, że władze miasta chciałby zredukować ilość zanieczyszczeń, tak aby ich wielkość pozwalała na maksymalizację korzyści społecznej netto?

Rok szkolny 2007/2008 – hasło przewodnie XXI edycji Olimpiady: „Gospodarstwo domowe – wymiar społeczno-ekonomiczny”

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym, wybierane spośród dwóch zaproponowanych:

- Na przykładzie Twojego regionu omów, jak sytuacja na rynku czynników wytwórczych (ziemi, pracy i kapitału) wpływa na sytuację dochodową i majątkową gospodarstw domowych.
- Scharakteryzuj przyczyny migracji ludności oraz oceń ich wpływ na sytuację ekonomiczną gospodarstw domowych w Twoim regionie.

b) zadanie z podstaw ekonomii:

Użyteczność całkowitą (TU) wyrażoną w zł uzyskiwaną z konsumpcji różnych ilości batonów orzechowych (Q) przez pewnego konsumenta opisuje poniższa tabela:

Q	0	1	2	3	4	5
TU	0	4	7	9	10	9
MU	0					

- Wyjaśnij, czym jest użyteczność krańcowa (MU).
- Oblicz użyteczność krańcową (MU) czerpaną z konsumpcji kolejnych batonów przez tego konsumenta.
- Zakładając, że cena batona orzechowego wynosi 2 zł, podaj ile batonów zostanie zakupionych przez tego konsumenta. Wyjaśnij dlaczego.

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj proces oszczędzania gospodarstw domowych oraz czynniki określające wybór formy oszczędzania.

b) pytanie sprawdzające rozumienie artykułu:

Na podstawie załączonego artykułu A. Czuryło pt. *Szara strefa maleje, ale nadal pracuje w niej 10 proc. Polaków* z „Gazety Prawnej” nr 160 (2030) z 20.08.2007 r. odpowiedz na następujące pytania (plik z treścią artykułu do pobrania ze strony internetowej Olimpiady):

- Oszacuj, o ile zmieniła się liczba pracujących w Polsce pomiędzy 1998 r. a 2004 r.
- Na podstawie danych Komisji Europejskiej podaj, w którym państwie szara strefa (mierzona jej udziałem w PKB) jest najmniejsza.

- Wymień pięć negatywnych konsekwencji zatrudnienia na czarno dla pracowników.
- Oblicz, ile w 2006 r. wynosiły przychody z nieujawnionych źródeł.
- Wymień trzy główne branże, w których najczęściej dochodzi do zatrudnienia na czarno.

c) zadanie sprawdzające umiejętność korzystania z danych statystycznych:

W tabeli zamieszczono wybrane informacje na temat przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 1999 i 2006 r.

Grupy wydatków	Kwota		Struktura		Dynamika 2006/1999 (1999=100)
	1999	2006	1999	2006	
Żywność i napoje bezalkoholowe	171 zł		32,26%		
Odzież i obuwie		40 zł		5,61%	
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego		185 zł			136,03
Zdrowie, rekreacja i kultura, edukacja	68 zł				147,06
Transport i łączność	66 zł	104 zł			
Pozostałe wydatki konsumpcyjne		82 zł			149,09
Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem			100%	100%	

Źródło: *Budżety gospodarstw domowych w 1999 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000, s. 25; *Budżety gospodarstw domowych w 2006 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2007, s. 60.

Uzupełnij w tabeli brakujące wartości. Kwoty wydatków na poszczególne grupy towarów i usług konsumpcyjnych należy zaokrąglić do pełnych złotych, natomiast wskaźniki struktury i dynamiki do dwóch miejsc po przecinku, a następnie uzupełnij poniższe zdania:

- udział wydatków na zdrowie, rekreację i kulturę oraz edukację w wydatkach na towary i usługi konsumpcyjne ogółem wynosił w 2006 r. _____ %,
- wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego w 2006 r. _____ (wzrosły/spadły) o _____ % w porównaniu z 1999 r.,
- największą dynamikę zanotowano w przypadku wydatków _____. Wynosiła ona _____ %.

Wiedząc dodatkowo, że ceny w 2006 r. były wyższe o 27% niż w 1999 r.:

- wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem _____ (wzrosły/spadły) realnie o _____ %,
- wydatki na odzież i obuwie w 2006 r. w cenach z 1999 r. wynosiły _____ zł.

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj poziom życia gospodarstw domowych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej.

b) pytanie, wybierane spośród trzech, uwzględniające preferencje sponsora:

- Przedstaw, z jakich instrumentów ubezpieczeniowych powinno skorzystać gospodarstwo domowe, które zaciągnęło długoterminowy kredyt mieszkaniowy. Uzasadnij swój wybór.
- Na podstawie mapy ryzyka osób często podróżujących za granicę przedstaw propozycję kompleksowego pakietu ubezpieczeń dla tego segmentu klientów.
- Scharakteryzuj znaczenie prewencji w ubezpieczeniach oraz wskaż najlepsze – Twoim zdaniem – programy prewencji.

c) zadanie analityczne:

Na rynku telefonii komórkowej działają dwa konkurencyjne przedsiębiorstwa. Koszty krańcowe są stałe i wynoszą 0,40 zł/minutę. Przeciętne koszty całkowite są równe kosztom krańcowym.

Przedsiębiorstwa mają tylko dwie możliwości – ustalić wysoką cenę na poziomie 0,80 zł/minutę lub niską cenę na poziomie 0,60 zł/minutę. Jeśli zażądataj wysokich cen, każda z firm może oczekiwać miesięcznej sprzedaży po 2,5 mln minut. Natomiast jeśli wyznaczą niską cenę, miesięczna sprzedaż każdej firmy wzrośnie do 3,5 mln minut. Alternatywnie: jeśli jedno z przedsiębiorstw zażąda wysokiej ceny, a drugie ustali cenę na niskim poziomie, to pierwsze osiągnie miesięczny wolumen sprzedaży 1,25 mln minut, a drugie 6 mln minut.

Oba przedsiębiorstwa ustalają cenę niezależnie od siebie i dążą do maksymalizacji zysku całkowitego.

Odpowiedz na następujące pytania:

- Jaką politykę cenową wybiorą przedsiębiorstwa (wysokie czy niskie ceny)? Odpowiedz krótko uzasadnij.
- Ile będzie wynosił zysk całkowity każdej z firm dla strategii przyjętej w pkt 1?
- Czy odpowiedź na pytanie z pkt 1 (*ceteris paribus*) zmieniałaby się, gdyby okazało się, że jedno przedsiębiorstwo zażądałoby 0,60 zł/minutę, zaś drugie 0,80 zł/minutę, a wielkość sprzedaży wyniosłaby wówczas, odpowiednio, 4 mln

minut i 2 mln minut (zamiast wcześniejszych 6 mln minut i 1,25 mln minut)?
Odpowiedź uzasadnij.

- Jakiego rodzaju działania powinny podjąć przedsiębiorstwa, aby wpływ zmiany cen rynkowych na ich udział w rynku był jak najmniejszy?

Przykładowe pytania testowe

Przesunięcie krzywej podaży w lewo oznacza:

- a) zwiększenie wielkości podaży przy każdej cenie
- b) niższą cenę w stosunku do każdej wielkości podaży przed zmianą położenia krzywej
- c) wyższą cenę w stosunku do każdej wielkości podaży przed zmianą położenia krzywej
- d) żadna z powyższych odpowiedzi nie jest prawidłowa

Wszystkie koszyki dóbr leżące pod krzywą obojętności, na której znajduje się punkt optimum konsumenta, są dla niego:

- a) mniej użyteczne, lecz osiągalne
- b) tak samo użyteczne i osiągalne
- c) mniej użyteczne i osiągalne lub też nieosiągalne
- d) nieosiągalne, ale tak samo użyteczne

Jeżeli przedsiębiorstwo znajduje się w optimum technicznym, to:

- a) ponosi najniższe koszty stałe
- b) ponosi najniższy koszt krańcowy
- c) ponosi najniższy przeciętny koszt całkowity
- d) osiąga największy utarg przeciętny

Utarg przeciętny w monopolu ma wartości:

- a) wyższe niż utarg krańcowy
- b) wyższe niż utarg całkowity
- c) dodatnie, ale mniejsze niż utarg krańcowy
- d) nie można tego określić bez dodatkowych informacji

Które z poniższych działań państwa można uznać za automatyczne stabilizatory koniunktury?

- a) progresywny system podatkowy
- b) program robót publicznych
- c) operacje otwartego rynku
- d) dotacje dla przedsiębiorstw z branży wysokich technologii

Eksport netto jest to eksport pomniejszony o:

- a) wydatki konsumpcyjne
- b) import
- c) podatki i cła
- d) zakupy rządowe dokonane za granicą

Wzrost deficytu budżetowego może prowadzić do spadku:

- a) inwestycji prywatnych
- b) stopy procentowej
- c) kursu walut obcych
- d) autonomicznych wydatków konsumpcyjnych

Prawo Okuna stwierdza, że:

- a) wzrost luki PKB o 1 punkt procentowy zmniejsza poziom inflacji o około 0,2–0,3 punktu procentowego
- b) wzrost stopy bezrobocia o 1 punkt procentowy powyżej naturalnej stopy bezrobocia powiększa lukę PKB o około 2–3 punkty procentowe
- c) zmniejszenie luki PKB o 1 punkt procentowy zwiększa deficyt bilansu handlowego o około 2–3 procent
- d) wzrost wydatków budżetowych o 1 procent zmniejsza lukę PKB o około 2–3 punkty procentowe

Bezrobocie frykcyjne związane jest z:

- a) niedopasowaniem wymagań pracodawców i kwalifikacji siły roboczej
- b) utrzymywaniem się poziomu wynagrodzeń powyżej poziomu równowagi wyznaczonego przez przecięcie się krzywej popytu i podaży pracy
- c) wejściem gospodarki w fazę recesji
- d) poszukiwaniem nowego miejsca pracy w związku ze zmianą miejsca zamieszkania

Cła są dochodami:

- a) Głównego Urzędu Cel
- b) ministra finansów
- c) budżetu państwa
- d) budżetu właściwego samorządu terytorialnego

W strukturze portfela inwestycyjnego otwartych funduszy emerytalnych największy udział mają:

- a) skarbowe instrumenty dłużne
- b) akcje
- c) depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe
- d) inwestycje w zagraniczne akcje i instrumenty dłużne

Wystawca weksla to:

- a) trasant
- b) trasat
- c) remitent
- d) indosatariusz

Rekrutacja wewnętrzna jest przeprowadzana za pomocą:

- a) wysłania pisemnych ofert pracy do wybranych osób zatrudnionych w innych przedsiębiorstwach
- b) zamieszczania ogłoszeń tylko w mediach o zasięgu krajowym
- c) rozpatrywania kandydatur tylko wśród zatrudnionych pracowników w danej organizacji
- d) zlecenia przeprowadzenia naboru przez „łowców głów” (*head hunters*)

Do głównych wad struktury liniowej zaliczamy:

- a) naruszenie zasady jednoosobowego kierownictwa
- b) przeciążenie pracą kierowników
- c) zatarcie odpowiedzialności za podejmowane decyzje
- d) nadmierna specjalizacja kierowników

PODSUMOWANIE XXIII OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

W roku szkolnym 2009/2010 została przeprowadzana XXIII Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej. Odbyła się ona pod hasłem „Wahania koniunktury a rozwój gospodarki”. Patronat honorowy nad XXIII Olimpiadą objął wicepremier Rzeczypospolitej Polskiej, minister gospodarki Waldemar Pawlak.

Zawody I stopnia (szkolne) XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej odbyły się 5 listopada 2009 r. Do tych zawodów zgłoszonych zostało łącznie 14 066 uczniów z 837 szkół ponadgimnazjalnych. Od momentu pierwszej Olimpiady, w roku szkolnym 1987/1988, wzięło w niej udział blisko 260 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Zawody II stopnia (okręgowe) XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej odbyły się w środę 6 stycznia 2010 r. Do tego etapu zawodów zakwalifikowanych zostało łącznie 1061 najlepszych uczestników, którzy zostali wyłonieni w zawodach szkolnych. W bieżącej edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej wszyscy uczestnicy zawodów II stopnia i ich opiekunowie naukowcy otrzymali książkę G. Santambrogio pt. *Barwy pieniądza* (Wydawnictwo Jedność, Kielce 2009), ufundowaną przez Narodowy Bank Polski, oraz egzemplarz specjalnego wydania książki G.W. Kołodko pt. *Wędrujący świat* (Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2008), ufundowany przez Telekomunikację Polską SA.

Do zawodów III stopnia (centralnych) Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej zakwalifikował 100 uczniów wywodzących się z 54 szkół. Wśród nich było 88 chłopców i 12 dziewcząt. Zawody te odbyły się 21 i 22 marca 2010 r. w Centrum Edukacji Statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego w Jachrance. Warto podkreślić, że zawody centralne od początku istnienia Olimpiady odbywają się w Jachrance, która na trwałe wpisała się w jej historię.

Pierwsza część zawodów III stopnia (centralnych) miała charakter egzaminu pisemnego. Następnego dnia 49 uczniów z najlepszymi wynikami po części pisemnej przystąpiło do części ustnej zawodów.

Po dwudniowych finałach wyłoniono 30 laureatów z 23 szkół. W ich gronie znalazło się 27 chłopców i 3 dziewczęta. Warto podkreślić, że tegoroczne zawody finałowe zostały zdominowane przez uczniów szkół ogólnokształcących (wszyscy laureaci wywodzą się z tego typu szkół). Pełną listę laureatów i finalistów XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej można znaleźć na stronie internetowej www.pte.pl/owe.

Zwycięzcą XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej został Piotr Żoch z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława IV w Warszawie. Drugie miejsce przypadło *ex aequo* Antoniemu Karśnickiemu z XIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie oraz Maciejowi Zdrolikowi z XIV Liceum Ogólnokształcącego im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu. Na trzecim miejscu znalazł się Konrad Bąbliński z XIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie.

Najlepszymi szkołami w XXIII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej okazały się: Liceum Akademickie w Zespole Szkół Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (3 laureatów), VI Liceum Ogólnokształcące im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy (2 laureatów), VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie (2 laureatów), XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie (2 laureatów), XXVIII Liceum Ogólnokształcące im. T. Czackiego w Warszawie (2 laureatów) oraz LXIX Liceum Ogólnokształcące im. S.I. Witkiewicza w Warszawie (2 laureatów).

Jury pod przewodnictwem prof. dr. hab. Eugeniusza Kwiatkowskiego nie miało łatwego zadania, ponieważ poziom wiedzy uczestników był bardzo wyrównany, co było szczególnie widoczne podczas części ustnej zawodów. Świadczy o tym już sam fakt, że 30 najlepszych uczestników zajęło tylko 16 miejsc (po kilku *ex aequo* na tym samym miejscu).

Podczas zmagañ finałowych odbyły się dwa konkursy o nagrodę specjalną, które stanowią wyraz ścisłych związków pomiędzy praktyką gospodarczą a Olimpiadą. Fundatorem jednej z nich była Polska Izba Ubezpieczeń (www.piu.org.pl). Nagroda ta przyznana była już po raz czwarty za najlepszą pracę konkursową z zakresu ubezpieczeń gospodarczych. W bieżącej edycji Olimpiady kapituła nagrody specjalnej przyznała wyróżnienie w kwocie 800 zł dla Piotra Piłata z CXXII Liceum Ogólnokształcącego im. I. Domeyki w Warszawie. Ponadto podczas zawodów III stopnia (centralnych) rozstrzygnięto konkurs o nagrodę specjalną Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami (www.izfa.pl). Damian Śliwiński z Zespołu Szkół nr 1 w Wałczu za napisanie najlepszego – ciekawego i nieszablonego – eseju na temat rynku funduszy inwestycyjnych wygrał nowoczesny komputer przenośny (notebook) o wartości 5000 zł.

W trakcie zawodów centralnych – 20 marca 2010 r. – uczestnicy i ich opiekunowie spotkali się z prezesem Narodowego Banku Polskiego – Sławomirem Skrzypkiem. Oprócz dyskusji o najważniejszych problemach gospodarczych mieli oni także okazję zwiedzić Gabinet Numizmatyczny NBP. Ponadto, niezależnie od rywalizacji olimpijskiej, w sobotnie popołudnie odbył się wykład dla młodzieży i ich opiekunów naukowych. Prof. dr hab. Witold Orłowski wygłosił wykład nt. „Co może wynikać dla Polski z globalnego kryzysu?”.

Uroczyste zakończenie XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej odbyło się 21 czerwca 2010 r. Laureaci zostali zaproszeni przez podsekretarza stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ministra Adama Jassera. Wzięli w nim również udział: Jacek Krawczyk – dyrektor Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Ewa Rudomino – radca ministra w Departamencie Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej, Eugeniusz Gatnar – członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego, Józef Ruszar – dyrektor Departamentu Edukacji i Wydawnictw Narodowego Banku Polskiego, Miłosz Rojek – dyrektor Departamentu Edukacji Komisji Nadzoru Finansowego oraz opiekunowie naukowci laureatów, dyrektorzy najlepszych szkół oraz przedstawiciele mecenasów Olimpiady.

Nagrody Prezesa Rady Ministrów i Wiceprezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej otrzymali:

- Piotr Źoch z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława IV w Warszawie – zwycięzca XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej,
- Liceum Akademickie w Zespole Szkół Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – szkoła, która miała w XXIII OWE najwięcej laureatów.

Zwycięzca otrzymał również nagrodę Prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Nagrodę Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w postaci sprzętu fotograficznego otrzymało w tym roku Liceum Akademickie w Zespole Szkół Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Na spotkaniu tym wszyscy laureaci XXIII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, ich opiekunowie i najlepsze szkoły otrzymali dyplomy, nagrody pieniężne oraz rzeczowe. Wśród nagród dla laureatów znalazły się m.in.: wysokiej klasy notebooki, stypendia, nagrody pieniężne, książki o tematyce ekonomicznej, staże oraz wyjazdy na zagraniczne seminaria. Sprzyja to dalszemu rozwojowi młodych talentów, do czego Komitet Główny i mecenas Olimpiady przywiązują wielką wagę. Wykaz sponsorów i szczegółowe zestawienie nagród przyznanych laureatom jest zamieszczone na stronie internetowej www.pte.pl/owe.

Do pomyślnej realizacji tak wielkiego przedsięwzięcia, jakim jest Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, w istotny sposób przyczyniła się praca dyrektorów szkół oraz nauczycieli przedmiotów ekonomicznych i pokrewnych, którzy z pełnym zaangażowaniem przygotowywali młodzież do Olimpiady i byli głównymi organizatorami zawodów szkolnych.

Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej stara się również doceniać zaangażowanie i trud poniesiony przez nauczycieli przygotowujących uczniów do uczestnictwa w Olimpiadzie. Wszyscy opiekunowie naukowci laureatów otrzymali nagrody pieniężne oraz zestawy książek o tematyce ekonomicznej. Natomiast najlepsze szkoły otrzymały nowoczesne projektory multimedialne oraz komplety książek.

Podsumowując rozdanie nagród w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przywołać należy jeszcze jedną liczbę – 260 000 zł. Tyle bowiem wyniosła łączna wartość nagród w XXIII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej.

W tym samym dniu odbyło się tradycyjne spotkanie laureatów, ich opiekunów naukowych i dyrektorów najlepszych szkół na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Spotkanie to w niezwykle interesujący sposób prowadziła Lidia Adamska – członek Zarządu Giełdy.

MECENASI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

Premier
Rzeczypospolitej Polskiej

Minister
Gospodarki

Szef Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów

AGENCJA ROZWOJU PRZEMYSŁU
« SPÓŁKA AKCYJNA »

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

BIURO INFORMACJI KREDYTOWEJ

Bank BPH
grupa GE Capital

Centrum Edukacji Statystycznej

fundacja kronenberga
citi handlowy

NBP
Narodowy Bank Polski

Stowarzyszenie Księgowych
w Polsce

